

KIT ABLOU

PROJEKCIJA

Roman užasa i iskupljenja

Preveo
Nenad Dropulić

Laguna

Naslov originala:

Keith Ablow
PROJECTION

Copyright © 1999 by Keith Ablow
Translation Copyright © 2005 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Uspomeni na Garija Provosta i dr Džemsa Mana,
vajare lika i zapleta, u mašti i u životu.*

IZJAVE ZAHVALNOSTI

Pat Has, Den Frenk i Soni Mehta uložili su u moj rukopis i moj postupak svoje izuzetne talente. Biću im večito zahvalan.

Najdublju zahvalnost dugujem Bet Vesel, mom agentu u *Sanford Grinburgeru*, koja nastavlja da vodi moju karijeru čvrstom rukom i mekim srcem.

Najzad, zahvaljujem mojoj ženi Debori za čudo naše kćeri Devin Blejk, rođene dok je ova priča poprimala oblik.

JEDAN

Posmatrao sam Džosaju Kinga kako šeta tamo-amo ispred mesta za svedoke. Onako krupan, visok preko metar i osamdeset, odeven u dvoredno odelo boje šljive, dominirao je scenom. „Doktorica Elmonte“, započeo je, „da li možete, uz dovoljan stepen medicinske uverenosti, dati mišljenje je li doktor Lukas razlikovao dobro od zla u vreme kada je lišio života Saru Džonston i Monik Peletje?“

Elmonteova, vitka i ljupka plavuša, redovni profesor psihijatrije na Medicinskom fakultetu Univerziteta Jejl, zagledala se u Lukasa i klimnula glavom. „Mogu.“

Lukas se povuče za prozedu kosu i zviznu sa stola odbrane kao da dobacuje nekoj gimnazijalki. Tri televizijske kamere – dve iz mesnih kuća i jedna iz stanice TV SUD – istog časa se okrenuše ka njemu.

„Doktore Lukase“, prekori ga sudija Barton.

Lukas spusti sa stola desnu ruku u teškom gipsu, nagnu se napred i položi glavu na sto. Na sebi je imao hiruršku odeću koju su mu dali u Državnoj bolnici Lina gde je proteklih pet meseci bio zatvoren na odeljenju za opasne pacijente. Ljude optužene za najteže zločine obično drže u Popravnoj ustanovi Masačusetsa u Konkordu, ali Lukas se tamo raspao; dan i noć galamio je o đavolu. Jednog ranog jutra zaglavio je desnu ruku između rešetki svoje ćelije i polomio radijalnu i humeralnu kost i ulnu. To je bilo dovoljno da ga premeste na psihijatrijsko odeljenje.

King je posmatrao Lukasa, ali je vratio pogled na Elmonteovu. „Izvinite, molim vas. Vaše mišljenje, doktorica?“

Doktorica Elmonte se okrenu poroti. Njen plavi blejzer i zlatna igla na reveru upotpunjavali su njen autoritativni stav. Shvatao sam zašto je King baš nju odabrao za veštaka odbrane. „Doktoru Lukasu je nedostajala sposobnost da razlikuje dobro od zla u trenutku smrti miz Džonston i miz Peletje.“*

King klimnu glavom i iskosa pogleda Lukasa. „Da li, prema tome, doktoru Lukasu nedostaje sposobnost da svoje ponašanje uskladi sa zahtevima zakona?“

„Nedostajala mu je ta sposobnost. On nije mogao da se obuzdava.“

Red Donovan, novi okružni tužilac, skoči na noge. „Prigovor.“ Star oko četrdeset pet godina, atletski građen, s talasastom kosom boje rđe, ličio mi je na ljudsku buktinju. Lukasov slučaj bio je najrazglašenije suđenje otkako je Donovan pre osam meseci preuzeo dužnost. „Doktorica Elmonte je sudu predstavljena kao stručnjak za psihijatriju, a ne za pravo.“

„Prihvata se“, reče Barton. Pogledao je Elmonteovu odozgo. „Porota će odlučiti o odgovornosti pred zakonom. Molim vas da svoje primedbe ograničite na stanje pacijentovog uma.“

„Naravno“, reče ona pomalo nadmenim glasom.

King je i dalje koračao tamo-amo. „Zaključili biste, doktorica Elmonte, da je optuženi bio lud u vreme kad je ubio miz Džonston i miz Peletje.“

„Verujem da je bio lud.“

Lukas ustade po peti put. „Prigovor“, viknuo je zureći u svoju ruku u gipsu. „Ja *nisam* nikoga ubio.“

„Doktore Lukase“, zapenuši Barton, „sedite i ćutite.“ Sudi-jina se ćelava glava, prevelika čak i za njegova široka ramena, zacrvenela. Sačekao je nekoliko trenutaka pošto je Lukas seo,

* *Miz* je nova odrednica koju žene engleskog govornog područja stavljaju ispred imena umesto starih *miss* (gospođica) i *mrs* (*mistress*, gospođa) jer ne žele da budu određene bračnim stanjem. Sama odrednica *miz* nije skraćena ni od čega, a piše se *Ms.* (Prim. prev.)

a onda se obratio Džosaji Kingu. „Zastupnik odbrane podneo je izjavu u kojoj kaže da će poremećeno stanje uma njegovog branjenika u vreme zločina o kojima je reč predstavljati glavnu liniju odbrane. Da li je to i dalje vaš stav?“

„Jeste, vaša visosti“, reče King.

„Onda obaveštavam i vas i vašeg branjenika da se dalji ispadi neće tolerisati.“

„Razumeo sam, vaša visosti“, reče King. Prišao je stolu odbrane i stao pored Lukasa. „Mogu li da nastavim?“

„Naravno.“

Kingu je trebalo nekoliko trenutaka da se pribere. „Doktorica Elmonte, da li biste rekli poroti šta ste saznali o doktoru Lukasu, a što podržava vaš zaključak da je bio lud u vreme kad su izvršena ova dva ubistva?“

Elmonteova se ponovo okrenu poroti. „Doktor Lukas pati od bipolarnog poremećaja“, reče. „Iako savršeno funkcioniše kao plastični hirurk, on je, makar tokom poslednjih deset godina, bio podložan ostrim promenama raspoloženja. U jednom trenutku je setan, u drugom radostan, bez ikakvog spoljašnjeg podsticaja. Njegovi apetiti – za seksom, hranom, snom – rastu i opadaju nepredvidivo. Danas može biti nezasan, a sutra potpuno nezainteresovan. Što je najvažnije, njegovo razmišljanje često uključuje paranoidne samoobmane.“

Pogledao sam Emu Henkok, načelnicu Uprave policije Lina. Monik Peletje, druga žrtva, bila je njena nećaka. Uzvratila mi je pogled i s gađenjem zatresla glavom. Usnama je oblikovala reč „sranje“.

„Mogu li simptomi o kojima govorite da objasne nasilno ponašanje doktora Lukasa?“, upita King.

„Mogu. Tokom nedelja pre ubistava kod doktora Lukasa razvilo se čvrsto i lažno paranoidno uverenje – samoobmana – da je on sluga Satane, pion u konačnoj borbi između sila dobra i zla. Bio je, kako je to sam rekao, 'đavolova desna ruka.'“

Čuo sam jecaj iz prednjeg dela sudnice i primetio Karla Džonstona, Sarinog oca, kako sedi nagnut napred u sedištu na kraju drugog reda, s glavom u rukama.

„Đavolova desna ruka.“ King pogleda Džonstona, napući usne i sklopi oči u neophodnoj predstavi saosećanja. Prstima je masirao guste obrve. „Ovo je vrlo teško za sve, doktorka Elmonte“, nastavio je, „ali moram da vas upitam da li psihijatrijski simptomi doktora Lukasa objašnjavaju zašto su žrtve bile onako unakažene?“

Ona klimnu glavom. „U danima pre smrti miz Džonston i miz Peletje, doktor Lukas je počeo da veruje kako njegova desna ruka više ne pripada njemu, nego da je Satanina. Doktor je bio užasnut dok je uklanjao dojke tim ženama, još više kad je unakazio genitalije miz Peletje, ali nije imao vlasti nad onim što njegova ruka čini.“

„Postoji li naučno ime za tu pojavu?“, upita King.

„*Tuđa ruka*. Ovo stanje je dobro poznato u literaturi. Oliver Saks* je čak pisao o toj pojavi.“

Osmehnuo sam se uprkos napetim nervima. Dok nisam zatvorio svoju psihoterapeutsku ordinaciju, lečio sam više od hiljadu pacijenata i nisam naišao ni na jedan jedini slučaj sindroma tuđe ruke, a nije niti jedan psihijatar kog poznajem.

„Primećujemo da mu je ruka danas u gipsu“, nastavi King. „Možete li da nam kažete zašto?“

„Doktor Lukas je slomio ruku na tri mesta upotrebivši rešetke svoje ćelije kao polugu. Želeo je da je se otarasi. Njeni postupci – postupci te ruke – njemu su odvratni.“

Donovan ponovo skoči. „Prigovor. Doktorka je sudu predstavljena kao psihijatar, a ne kao čitač misli. Ona ne može da govori u ime...“

* *Oliver Sacks* (1933), američki neurolog britanskog porekla, profesor univerziteta i pisac, autor romana i scenarija za film *Buđenje*. (Prim. prev.)

„Doktor Lukas mrzi ono što je ruka učinila“, prekide ga Elmonteova. „Zato je pokušao da je otkine.“

Izašao sam u predvorje pre nego što je King završio ispitivanje. Sudija je objavio da će dati kratku pauzu pre nego što Red Donovan započne unakrsno ispitivanje doktorke Elmonte, ali ja nisam više mogao da sedim u sudnici.

Glava me je tištala od strepnje. Cigareta bi me smirila, ali nije mi bilo do smrzavanja na zimskom vazduhu. Pomislio sam da se odšunjam u muški toalet, ali to me je suviše podsećalo na dane kad sam jurio u kabinu da ušmrknem crtu kokaina. A nisam imao iza sebe dovoljno čistih dana da bih rizikovao potpirujući stare navike. Zato sam samo stajao u predvorju i posmatrao izvajana metalna vrata sudnice.

Nikotin ionako ne bi izbrisao istinu. A grizla me je upravo istina. Lukas je izjavio da nije kriv zbog poremećenog uma, ali on zapravo nikoga nije ubio. U osiromašenom Linu i okolini pronađena su četiri, a ne dva unakažena tela, a poslednje žrtve ubijene su nakon što se Lukas predao policiji.

Vladalo je mišljenje da je Lukasove zločine nastavio drugi ubica, „imitator“. Ja sam znao da nije tako. Jedna osoba bila je odgovorna za sva četiri ubistva.

Džosaja King je sigurno razmišljao o tome da usredsredi odbranu oko te mogućnosti, ali bilo bi teško uveriti porotu u to. Postojale su razlike između prva dva i poslednja dva ubistva. Sara Džonston i Monik Peletje bile su Lukasove pacijentkinje i ljubavnice. Izvađeni su im implanti koje im je on ugradio u dojke. Genitalije su im bile glatko obrijane ili iskasapljene.

Žrtve pronađene posle Lukasove predaje bile su takođe isečene, ali njihova tela otkrivena su u obližnjim gradićima, ne u samom Linu. Treća žrtva, Majkl Vembli, bila je muškarac. Četvrta, Rejčel Lojd, prvo je ubijena, a onda je izgorela

u požaru. A ni Vembli ni Lojdova nisu bili u ljubavnoj vezi s Lukasom.

Ove razlike su umnogome podržavale teoriju o imitatoru i pripisivanju prva dva zločina Lukasu, naročito zato što bi porota mogla da s radošću pošalje bogatog lekara na doživotnu robiju. Nije ni čudo što mu se odluka da nije kriv zbog poremećenog uma činila privlačnom. Pet ili deset godina u zatvorenom psihijatrijskom odeljenju daleko su bolje od doživotnog zatvora.

Lukas bi mogao da izađe iz sudnice kao slobodan čovek samo ako bih ja rekao ono što znam o ova četiri ubistva. A ja to nisam mogao.

Od ovih misli srce mi je snažno zalupalo. Ušao sam u jednu nišu predvorja, izvadio cigaretu iz džepa na košulji, zapalio je i uvukao trećinu odjednom. Okrenuo sam se i izbacio dim iza sebe, a zatim sam zgnječio opušak potpeticom.

Pitao sam se da li Lukas glumi ove simptome ili je napetost iščekivanja suđenja izazvala da izgubi dodir sa stvarnošću. Znao sam dugo da je njegova ličnost izopačena, ali ono što je učinio sa svojom rukom izgledao je kao delo zaista ludog čoveka, ne običnog sociopate.

Vrata sudnice su se otvorila. Izašli su King, Donovan i jato novinara i gledalaca. Odmah sam opazio Emu Henkok. Imala je pedeset pet godina i prosedu kosu, ali njena snažna građa i dalje joj je obezbeđivala dovoljno prostora u gužvi. Prišao sam joj. Bez reči smo krenuli u korak prema prodavnicama na spratu niže.

Kalvin Saner, reporter *Lin ajtema*, pojavio se pored Henkokove i krenuo uporedo s nama. Uporan i dovitljiv crnac od tridesetak godina – dobra kombinacija za novinskog izveštača i noćna mora za policiju. On sâm postajao je vest svake godine – učestvovao je u Bostonskom maratonu i stizao uvek među prvima. Podigao je beležnicu i olovku i počeo da postavlja pitanja.

„Bez komentara“, rekla je Henkokova.

Saner je usporio, zašao iza nas i pojavio se pored mene. „Ni on nema komentara“, rekla je oštro Ema Henkok.

„Slažete li se s dijagnozom doktorke Elmonte?“, nije odustajao Saner.

Henkokova stade ispred nas i zapreči nam put. Oštro se zagledala u Sanera. „Ne teraj me da ponavljam, Kalvine. Dava la sam ti obaveštenja kad god sam mogla. Je li tako?“

„Tako je, ali...“

„Ništa ali. Nemoj sve da uprskáš.“

„Ma daj. Nisi rekla ni reč o Lukasu otkako je uhapšen.“

Henkokova krenu dalje. Potrčao sam korak-dva da je stignem.

„Ima li napretka u pronalaženju drugog ubice, načelnice?“, viknu Saner za nama.

Puls mi se ubrzao. Pogledao sam Henkokovu postrance. „Neka ide pravo u pakao“, reče ona.

Kupio sam nam kafu na tezgji. Seli smo na drvenu klupu išarano urezanim prostaklucima. Pored mene je vrhom hemijske olovke bila urezana pesmica koju sam naučio rastući na zapuštenim ulicama Lina, isušenim venama grada koji je izdisao zajedno s američkom industrijom posle Drugog svetskog rata.

Lin, Lin, grešni sin

Izmeni svakog na neki način.

„Elmonteova je pravo čudo“, reče Ema Henkok. „Psihijatri će za pare reći šta god želiš. Prisutni se, naravno, izuzimaju.“

„Hvala ti.“

„To nije bio kompliment“, naceri se ona. „Mislim da bi mogao ponešto da naučiš od nje.“

Henkokova me je desetak puta do sada unajmila kao sudskopsihijatrijskog veštaka za Upravu policije Lina, između ostalih i za slučaj koji je doveo do hapšenja Trevora Lukasa. Kad

se kandidovala za gradonačelnika, mislio sam da ću izgubiti taj izvor prihoda, ali izgubila je na izborima, a onda je unapređena od kapetana do načelnika policije. „Mislio sam da ceniš moj nezavisni način razmišljanja“, rekao sam.

„Već ti plaćam dvesta pedeset dolara na sat. Kad bih više cenila tvoj nezavisni um, Uprava bi bankrotirala.“

Prelazio sam vrhom prsta preko reči *grešni*. „Šta misliš da će porota odlučiti?“, upitao sam je.

„Proglasioće ga krivim za dva ubistva s predumišljajem.“

„Ako odluče da nije kriv zbog poremećenog uma ipak će dugo vremena provesti zatvoren.“

„Nije reč o vremenu.“

„O čemu je onda reč?“ Otpio sam gutljaj kafe.

„Kao što kaže Sveto pismo, 'Oko za oko.'“ Henkokova često navodi Bibliju. Neudata i bez dece, svoju ljubav je usredsredila na Crkvu i posao. Prekrštala je i razmicala noge; očigledno joj je bilo neudobno u sivoj flanelskoj suknji koju je obukla. Ulična odeća ide uz posao načelnice, ali ne i uz držanje Eme Henkok. „Drago mi je što si se lepo obukao za sud. S tim tvojim konjskim repom mogao bi dobro da radiš za policiju – da se predstavljaš kao diler droge.“

Na sebi sam imao farmerke, crni džemper s rol kragom i crne kaubojske čizme – uglavnom isto ono što sam i inače nosio. „Ove farmerke stare su svega dve-tri godine.“

Henkokova je gledala u stranu i odmahivala glavom.

„Ja danas ne svedočim.“ Video sam da joj se vilični mišići stežu i shvatio da sluša sopstvene misli, a ne mene. Počela je da kucka dugim crvenim noktima palca i kažiprsta jedan o drugi. Loš znak. „Ema“, rekao sam. „Jesi li tu?“

„Hoću da Lukas ode u zatvor, a ne u neku udobnu bolnicu.“

„U čemu je razlika dok god nije na ulici?“

Okrenula se i zaškiljila u mene. „U čemu je razlika? Očigledno nisi provodio vreme u ustanovama kakva je Konkord.“

„Procenjivao sam zatvorenike tamo.“

„Naravno, u nekoj sobi za razgovore s uglačanim podom i aparatom za kafu pored vrata. Ja mislim na utrobu zatvora – na prljave kaveze, prepune pacova, veličine tri sa tri, u kojima drže čudovišta kao što je Lukas.“

„Ne, te kaveze nisam video.“

„To je pakao na zemlji“, reče ona igrajući se zlatnim krstom na lančiću oko vrata. „Tamo se dopuštaju razni užasi. Prebijanja. Silovanja. Ubadanja nožem.“

„Mučenja.“

„Kažnjavanja. Želim da pati zbog onoga što je učinio Monik.“

Nisam hteo da se raspravljam o socijalnoj politici s Emom Henkok kad je reč o čoveku optuženom za ubistvo njene nećake, ali nikada nisam mnogo cenio naš kazneni sistem. „Mislio sam da mi treba da rehabilitujemo ljude“, rekao sam uz poluosmeh.

„Evo opet onog psihića mekog srca kog poznajem i volim. Sav je ureptao da spasava duše. Misliš da bi mogao da izlečiš Lukasa, da učiniš da se oseća bolje?“

Odmahnuo sam glavom. Zatvorio sam svoju psihoterapeutsku privatnu praksu kada je jedan adolescent kog sam lečio izvršio samoubistvo. Nisam više bio siguran koliko mogu pomoći bilo kome. A Lukas, iako nije ubica, jeste veoma bolestan čovek. Jedna od njegovih strasti bila je da pronalazi ranjive žene, obično striptizete, i razmenjuje s njima estetsku hirurgiju za seks. Morale su da mu plaćaju sadomazohističkim igrama koje je voleo, i to kad god on to poželi. Te igre su umele da budu prilično gadne. „Ja ne bih mogao da ga izlečim“, rekao sam, „ali bi možda neko drugi mogao. Ne znam.“

„Pa, ja znam. Zlo razume samo grubu silu.“ Popila je kafu i bacila čašu u smeće. „U svakom slučaju, za Lukasa je prekasno. Ako je želeo pomoć, trebalo je da je potraži pre nego što je iskasapio dva dobra ljudska stvorenja.“

Znao sam da je Monikina smrt dovela Henkokovu u onaj ledeni prostor između bola i gneva. „Ne mogu ni da zamislim

kako ti je dok sediš u sudnici“, rekao sam u nadi da će se ona otvoriti.

Glatko je odbila ovaj poziv. „King nema šanse s tvrdnjom o ludilu“, rekla je odmahujući glavom. „Bilo bi mu bolje da je pokušao s teorijom da je optužen pogrešan čovek. Saner ume da bude gnjavator, ali je oštrouman. Nemamo ni jedan jedini pristojan trag koji bi nas doveo do imitatora, i on to zna. Zna to i porota, ako čita *Ajtem*. Da se proces izgubi potreban je samo jedan pošten građanin koji previše gleda reprize *Perija Mejsna*.“

Moja savest je progovorila. „Misliš li da postoji mogućnost da Lukas bude oslobođen na temelju osnovane sumnje, čak i ako King ne pokrene tu temu?“

„Nema šanse. King bi morao da izvede na pozornicu teoriju o jednom ubici i da je brani čvrsto kao stena. A i onda bi imao izgleda sto prema jedan.“ Odmahnula je glavom. „Lukas je gotov. Ubistvo s predumišljajem, krajnje zversko i svirepo. Doživotna robija bez prava na uslovnu. Žalim samo što više nema smrtnu kaznu. Ja bih lično pritisnula prekidač.“

Nisam odgovorio. Pola minuta prošlo je u tišini.

„Danas mi deluješ nekako čudnovato“, reče Henkokova. „Ima li vesti o Kati?“

Naježio sam se. Živeo sam s Kati u vreme kad su se desila ubistva. „Od nje još nema ni traga ni glasa. Samo rezervacija za avionsku kartu za London u jednom pravcu. Odande je mogla da ode bilo kuda.“

„Ja to nikako ne shvatam. Tek tako se pokupila i otišla?“

„Kad smo raskinuli, ništa je više nije zadržavalo ovde. Potpuno se bila otuđila od porodice.“

„Ipak, jednog dana bila je prvi akušer bolnice Stounhil, a sledećeg je odbacila sve to i otišla u inostranstvo.“

„Bila je nepredvidiva.“

„Kao i ti, Frensis – sa svojim namerama. Mada se to mene uopšte ne tiče.“

„Moje namere?“

„Jesi li očekivao od nje da dovek živi u grehu? Ona je katolikinja.“ Zastala je. „Da ne spominjem tvoje 'vanbračne' aktivnosti. Nikada nisi skrivao svoj lutajući pogled.“

Imao sam još manje želje da razgovaram sa Henkokovom o seksu i veri nego o socijalnoj politici. „Možda će se vratiti jednog dana“, rekao sam nehajno.

„Sve je moguće“, reče Henkokova. „Ljudi umeju da iznenade, obično kad to najmanje očekuješ.“

Red Donovan stajao je za stolom optužbe; rukom je prošao kroz kosu. Duboko je udahnuo i izdahnuo. „Da vidimo jesam li shvatio sve što ste rekli, doktorka“, započeo je. „Ukratko, optuženi veruje da njegova desna ruka ima sopstvenu volju. Je li tako?“

„Ne baš“, reče Elmonteova hladno.

„Ne?“

„Doktor Lukas je potpuno ubeđen da njegova desna ruka ne samo da nije pod njegovom kontrolom, nego da mu ni ne pripada. To je Satanina ruka.“

Čuo sam Henkokovu kako se nakašlja. Sela je u sredinu prednjeg reda, odmah iza stola odbrane. Ja sam sedeo uz prolaz, blizu vrata.

Donovan podiže ruku. „Moja greška.“ Obišao je sto i stao ispred njega. „Optuženi je uveren da đavo poseduje njegovu desnu ruku i upravlja njome.“

„Možete to i tako reći.“

„Zvuči kao da ju je đavo zakupio.“

Nekoliko porotnika se zakikota.

„Prigovor“, reče Džosaja King ustajući.

„Prihvata se“, reče Barton. Pogledao je Donovana. „Dobrodošli ste u moju sudnicu – kao tužilac. Ako ste odlučili da postanete komičar, moraćete da pronađete drugu pozornicu.“

Donovan klimnu glavom. „Izvinjavam se.“ Posle kraćeg ćutanja je nastavio: „Doktorica Elmonte, da li ste upoznati s aktivnostima doktora Lukasa u dane kad su ubijene Sara Džonston i Monik Peletje?“

„Upoznata sam s nekim njegovim aktivnostima.“

„Znate li da je oba ta dana on operisao po tri pacijenta?“

Elmonteova se uspravi u stolici. Tkanina njene bluze se pomerila i primetio sam da je otkopčala jedno dugme više nego što bi bilo propisano pravilima ponašanja u sudnici, i da joj se vidi vrh belog čipkanog grudnjaka. „Nisam znala tačan broj operacija, ali...“

Donovan se vrati za sto i uze jednu fasciklu. Okrenuo se Elmonteovoj. „Zapravo“, reče čitajući, „uklonio je tumor s nosa jednog pacijenta, izveo dve blefaroplastike – šta je to?“

„Blefaroplastika je uklanjanje suvišnog tkiva s očnih kapaka.“

„U redu. Dva posla na očnim kapcima.“ Nasmešio se. „Jednu rinoplastiku. To znam šta je – operacija nosa. I dve liposukcije – to je usisavanje sala s bokova i stomaka i šta ja znam odakle još.“ Bacio je fasciklu na sto. „Je li doktor Lukas levoruk ili desnoruk?“

„On je desnoruk.“

„I tom njegovom rukom Satana rukovodi i upravlja?“

Ponovo kikot iz porote.

„Gospodine Donovane“, reče Barton smrknuo. „Pazite.“

Donovan klimnu. Igrao se vatrom i to je znao. Robert „Baz“ Barton, zvani takođe i „Stena“, bio je među najpametnijim i najoštrijim sudijama viših sudova u zemlji.

Barton pogleda Elmonteovu. „Odgovorite na pitanje, doktorica“, reče.

„Da, zahvaćena je njegova desna ruka“, reče ona.

„Kako je onda, doktorica Elmonte, doktor Lukas mogao da izvodi operativne zahvate tih dana?“

„Činjenica da doktor Lukas pati od *tuđe ruke* ne mora obavezno da ga sprečava u izvođenju postupaka koje je do tančina

savladao. Tehnički posao kakav je hirurgija može da se izvodi sasvim automatski.“

„Je li moguće da je doktor Lukas verovao kako Satana izvodi te operacije?“

„Pretpostavljam da je on upravo tako i mislio.“

„Vi pretpostavljate.“

„Moja pretpostavka se u izvesnoj meri zasniva na medicinskom znanju“, reče ona hladno.

„Niste ga neposredno pitali?“

„Nisam.“

„Zašto niste?“

„Nije bilo potrebno. *Tuđa ruka* je ozbiljan duševni poremećaj. Ona nije prolazna kao glavobolja.“

„Zašto nije potpisao Satanino ime na račune?“

„Prigovor!“, povika King.

„On je upravo tih dana svojim imenom potpisao račune za operacije na ukupno trideset dve hiljade dolara“, nastavi Donovan. „Desnom rukom.“

„To je nevažno“, reče King. „Prihodi i način naplate doktora Lukasa nisu...“

„Prigovor se...“, započe Barton.

„Vaša visosti“, nastavi Donovan, „ovi računi su tesno povezani s duševnim stanjem optuženog u dane kad su izvršena ubistva. Imao je dovoljno samokontrole da obavi zamršene operacije, čak i dovoljno prisustva duha da se pobrine za računovodstvo. A od nas se traži da poverujemo kako je njegovu desnu ruku zaposeo đavo.“

„Kao što sam nameravao da kažem, gospodine Donovane, prigovor se odbija. Ali upozoravam vas: sudu se vaš ton ne dopada.“

„Razumeo sam. Hvala.“ Donovan krenu ka Elmonteovoj. Stao je na tri metra od nje. „Je li moguće, doktorica, da optuženi glumi ove simptome?“

„To je gotovo nemoguće“, reče Elmonteova.

„Zašto tako mislite?“

„Rezultati psiholoških testova koje je uradio doktor Lukas, među kojima su i Minesotski multifazni pregled ličnosti i Roršahov test, pokazuju da on minimalizuje svoje simptome. Pokušao je da izgleda manje bolestan nego što jeste, ne više.“

„Ali optuženi je veoma pametan čovek, zar ne?“

„Doktor Lukas spada u grupu visokonadarenih osoba“, reče ona. „Pod povoljnijim okolnostima testiranja verovatno bi dosegao nivo genija.“ Podsmešljivo se osmehnula. „On je veoma pametan tip.“

„Tako je.“ Donovan začuta. „Vi mu se divite.“

„Prigovor“, reče King.

„Da li je to moglo da utiče na rezultate testova?“, nije oduštao Donovan.

„Prihvata se“, reče Barton. Prodorno je pogledao Donovana. „Poslednja opomena.“

„Zar ne bi toliko nadaren čovek“, nastavi Donovan, „bio u stanju da dokuči koje odgovore treba dati na pitanja iz standardizovanog testa, kako bi se pokazao drugačijim nego što jeste? Na primer, bolesnim umesto izopačenim?“

„Testovi su vrlo osetljivi. Obično pokažu kada neko laže.“

„Obično.“

„Gotovo uvek.“

„Zar nije tačno da su ti testovi manje pouzdani kad se prime ne na osobe koje su zakonski duševno zdrave, ali imaju vrlo jaku patologiju ličnosti – na psihopate i sociopate?“

„Tačno je da su testovi donekle...“

Iz prednjeg dela sudnice začuo se krik. Skočio sam i video da je stenografkinja rukom pokrila usta, očiju iskolačenih od užasa.

Lukas je digao ruku visoko iznad glave; u njoj je stezao zlatno nalivpero Džosaje Kinga. Spustio je pesnicu na sto.

Nekoliko porotnika se okrenulo. Ostali su se zabezegnuto nagnuli napred da bolje vide. Jedna starija žena u prvom redu

briznula je u plač. Televizijske kamere šarale su po sudnici poput gladnih zveri, njihova sočiva su se usredsređivala na prizor, gostila se metežom.

King polete da zadrži Lukasa, ali nije uspeo da spreči nalivpero da se stušti drugi, pa treći put. Krv je prskala s pera dok je letelo gore-dole.

„Obezbeđenje!“, povika Barton.

Jedan stražar pohita Kingu u pomoć. Uspeli su da uhvate Lukasa i zadrže mu ruke iznad glave. Video sam da mu je sredina šake probodena na tri mesta. Krv mu je tekla niz podlakticu.

Barton raspali čekićem. „Uklonite optuženog!“, zagrmeo je.

Drugi stražar uleteo je iz predvorja. Svaki je uspeo da uhvati Lukasa za po jednu ruku i nogu. Krenuli su da ga iznose.

Moj pogled se sreo s Lukasovim dok su ga pronosili. „Klevendžeru!“, vrisnuo je.

Stomak mi se stegnuo. Osetio sam talas mučnine. Izvukao sam se iz meteža sudnice i seo u svoj srebrni kamionet ram, model iz 1989; dobio sam ga u zamenu za rendž rover iz 1994. za koji sam kasnio s ratama. Zapalio sam cigaretu i napunio pluća dimom; zadržao sam dah koliko god sam mogao. Ponovio sam ovo, zatim upalio motor, krenuo duž daskama zakovanih izloga Ulice Junion i izašao na Linvej u pravcu prema Bostonu. Na krivini pored bara *Škuna* zamislio sam šank prepun boca čistog škotskog viskija. Gutljaj-dva i rešio bih se zavijanja u utrobi. Gotovo sam osetio ukus bakarne tečnosti, osetio kako me miris obavija poput ćebeta, kako mi toplina teče niz grlo. Stegnuo sam zube i ubrzao pored bara, uplašen snagom svoje želje da svratim.